

FİLİSTİN YASAMA MECLİSİNİN FESHEDİLMESİ VE SONRASI

BİLAL SALAYMEH

SETA | PERSPEKTİF

ŞUBAT 2019 · SAYI 229

- Yasama Meclisinin feshedilmesi kararının arka planı nedir?
 - Bu karar Filistinliler tarafından nasıl karşılanmıştır?
 - Kararın Filistin iç siyasetine muhtemel etkileri nelerdir?

GİRİŞ

Filistin siyaseti uzun yıllardır hem içeride hem de dışarıda kronik sorunlar yaşamaktadır. Ülkenin en önemli iki aktörü Hamas ile Fetih arasında 2007’de yaşanan iç çatışma ve bunun neticesinde oluşan siyasi bölünmüşlük coğrafi ve siyasi olarak Gazze-Ramallah ayrımı şeklinde devam etmektedir. Bunun yanı sıra hem Fetih liderliğindeki Ramallah yönetimi hem de fiilen Gazze’yi yöneten Hamas dış ilişkilerinde özellikle maddi destek sağlama konusunda sorunlar yaşamaktadır. Hamas ile Fetih arasındaki bölünmüşlük iki tarafı farklı dış politikalar izlemeye itmiştir. Ramallah yönetimi İsrail ile ikili müzakerelerin durması ve ABD’nin artan baskısı nedeniyle tecrit edildiğini düşünmektedir. 2007’den itibaren Gazze Şeridi’nde abluka altında bulunan Hamas ise 2008, 2012 ve 2014’te İsrail’in şehre yönelik saldırıları sonucunda oluşan yıkımın yanı sıra Suriye iç savaşı ve Katar-Körfez gerilimi gibi bölgesel krizlerden dolayı maddi ve finansal sorunlarla karşı karşıya gelmiştir.

Öte yandan Hamas ve Fetih arasındaki bölünmüşlüğü sona erdirmeye ve milli uzlaşma hedefiyle birçok adım atılmıştır. Fakat taraflar genel anlaşma metni üzerinde mutabık kalsalar da bunlar sahada uygulanmamıştır. Bu süreçte Filistin Kurtuluş Örgütü’nün (FKÖ) yeniden inşası, genel ve yerel seçimlerin düzenlenmesi, Gazze’de Hamas’ın istihdam ettiği memurlar gibi konularda prensip anlaşmasına varılmasına rağmen Hamas’ın silahlı gücü gibi konular taraflar arasındaki anlaşmazlığın sürmesine yol açmaktadır. Mahmut Abbas bütün silahların “devlet”e ait olması gerektiğini savunurken Hamas direniş ve bağımsızlık mücadelesi verdiğini vurgulayarak silah bırakma niyeti taşımadığını ileri sürmektedir. Şiddetsiz mücadele ve siyasi müzakerelerden başka bir alternatif görmeyen Ramallah yönetimi ile İsrail’e karşı bir direniş hareketi olarak kendisini tanımlayan Hamas arasındaki fikir ayrılığının gittikçe arttığı görülmektedir.

Filistin siyasetinin krizlerden geçtiği ve ABD destekli İsrail işgalci politikalarının yoğunlaştığı bir dönemde, 22 Aralık 2018’de Filistin Devlet Başkanı

BİLAL SALAYMEH

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi’nde Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden 2016’da birincilikle mezun olan Salaymeh, yüksek lisans çalışmasını Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde “Neopatrimonyalizmin Suriye’deki Çatışmanın Gidişatı Üzerindeki Etkisi” adlı tezi ile bitirdi. Doktora eğitimine ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde devam etmektedir. Ortadoğu çalışmaları, özellikle Filistin ve Suriye meseleleri ile yakından ilgilenmektedir. Salaymeh, aynı zamanda mülteci çalışmaları üzerine eğitim almıştır. Halihazırda SETA Dış Politika Direktörlüğü’nde araştırma asistanı olarak görev yapmaktadır.

Mahmut Abbas tarafından açıklanan Filistin Yasama Meclisini feshetme kararı Hamas ile Fetih arasında yaşanan bölünmüşlüğün bir devamı niteliğinde olmakla beraber bu kararın Filistin iç siyasetini hem kısa hem de uzun vadede etkileyeceği düşünülmektedir. Nitekim kararın açıklanmasının hemen ardından Filistin siyasetinde hukuki ve siyasi tartışmalar başlamış ve karar büyük yankılar uyandırmıştır.

YASAMA MECLİSİNİN FESHEDİLMESİ KARARININ ARKA PLANI NEDİR?

22 Aralık 2018'de Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas Filistin Yasama Meclisini (Filistin Parlamentosu) feshetme işlemlerinin fiili olarak başladığını duyurmuştur. Her ne kadar Anayasa Mahkemesinin kararı olarak yansıtılsa da bunun arkasında Mahmut Abbas'ın olduğu bilinmektedir. Zira Abbas birçok defa Hamas'ın kontrol ettiği Meclisi feshetme tehdidinde bulunmuştur. Nitekim (Anayasa Mahkemesinin kararından dört gün önce) 8 Aralık 2018'de Yasama Meclisini "kanuni yollar"la feshedeceğini açıklamıştır. Anayasa Mahkemesinin kararı da Abbas'ın açıklamasından iki gün sonra yani 24 Aralık'ta *Resmi Gazete*'de yayımlanmıştır. Anayasa Mahkemesinin kararı Filistin'in milli çıkarı için Yasama Meclisinin feshedilmesi gerektiğini öne sürerek Filistin Devlet Başkanı'nı altı ay içerisinde parlamento seçimlerini yapmaya çağırmıştır.

Konuyu daha da karmaşık hale getiren ise kararın dayandırıldığı Anayasa Mahkemesinin meşruiyetinin de tartışma konusu olmasıdır. Filistin Anayasa Mahkemesi Kanunu 2006'da kabul edilmiştir¹ ve 2003'teki Güncellenmiş Filistin Esas Kanunu'na² yani Filistin Geçici Anayasası'na dayanmaktadır. Fakat 2006'da Hamas'ın kazandığı seçimlerin³ ardından yeni Yasama Meclisi görevine başlamadan önce Anayasa Mahkeme-

si Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır. Anayasa Mahkemesinin kararlarının Meclis tarafından onaylanması gerektiğini ifade eden Kanun'un 5. maddesi metinden çıkarılmıştır. Fakat mahkeme uzun tartışmalardan sonra ancak Mart 2016'da kurulabilmiştir. Bütün üyeleri Başkan Mahmut Abbas tarafından atanan Anayasa Mahkemesinin açıkladığı ilk kararlardan biri Abbas'a istisnai olarak milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılması yetkisi vermesidir.⁴ Böylelikle Anayasa Mahkemesi Filistin iç çatışmaları ve siyasi bölünmüşlüğünde taraf olmuştur.

2007'de yaşanan iç çatışma neticesinde Filistin'deki siyasal ortama bölünmüşlük hakim olmuştur. Hamas'ın çoğunluğunu oluşturduğu dolayısıyla kontrol ettiği Filistin Yasama Meclisi Mahmut Abbas ve Ramallah yönetimi tarafından marjinalleştirilmiştir. 2007'den bu yana milletvekilleri Ramallah'ta Meclis binasında bir araya gelememiştir. Zaten Meclis başkanı başta olmak üzere Batı Şeria'da bulunan ve Hamas'ı temsil eden Meclis üyelerinin çoğu İsrail tarafından tutuklanmıştır. Gazze'de bulunan Hamas mensubu Meclis üyeleri ise Meclis başkan vekili başkanlığında toplanmaya devam etmiştir.

Yasama Meclisinin Ramallah yönetimi ve Başkan Abbas tarafından devre dışı bırakılması neticesinde Meclis yasama ve denetim görevini yerine getireme- se de siyasal sistemde yasama otoritesini temsil eden bir siyasi organ olmayı sürdürmüştür. Nitekim 2006 seçimleriyle birlikte Filistin resmi siyasal sisteminde yer ve meşruiyet kazanan Hamas Meclis üzerindeki bu meşruiyetini sürdürmektedir. Fakat siyasi bölünmüşlük ve ikili rekabetin bir sonucu olarak son zamanlarda Mahmut Abbas ve Ramallah yönetimi tarafından Meclisin feshedilmesi için çağrılar yapılmıştır. Örneğin 14 Ekim 2018'de Fetih Devrimci Konseyi⁵ Yasama Meclisinin feshedilmesini ve yetkilerinin (Fetih'in kontrol ettiği) FKÖ'nün Merkez Meclisine devredilmesini istemiştir.

1. Filistin Anayasa Mahkemesinin kararı için bkz. "قانون المحكمة الدستورية"، رقم (3) لسنة 6002م، muqtafi.birzeit.edu/pg/getleg.asp?id=15122, (Erişim tarihi: 21 Ocak 2019).

2. 2003 Güncellenmiş Filistin Esas Kanunu Filistin Geçici Anayasası olarak sayılmaktadır. Kanun'un tam metni için bkz. "القانون الأساسي الفلسطيني"، Aljazeera Arapça, 18 Temmuz 2007, goo.gl/kwQST9, (Erişim tarihi: 21 Ocak 2019).

3. 2006'da Gazze ve Batı Şeria'da düzenlenen parlamento seçimlerinde Hamas'a yakın İslah ve Değişim Listesi Filistin Yasama Meclisinde 132 sandalyeden 76'sını kazanırken Fetih Hareketi 43 sandalye elde etmiştir.

4. Vision For Political Development, "قرار حل المجلس التشريعي، جدول، السياسي والقانوني"، 9 Ocak 2019, www.vision-pd.org/AR/Articles/Decision_to_dissolve_the_Legislative_Council_Political_and_legal_controversy#sdfootnote14sym, (Erişim tarihi: 21 Ocak 2019).

5. Fetih Devrimci Konseyi Fetih hareketinin yasama ve denetim organıdır.

BU KARAR FİLİSTİNLİLER TARAFINDAN NASIL KARŞILANMIŞTIR?

Karar Fetih Hareketi ve Ramallah yönetimi tarafından desteklenirken Hamas başta olmak üzere diğer Filistinli aktörler tarafından eleştirilere maruz kalmıştır. Mahmut Abbas'ın başkanı olduğu Fetih Hareketi ve FKÖ alınan kararla 1993'te imzalanan Oslo Antlaşması'yla başlayan "geçici yönetim" aşamasının bitmesi ve "Filistin devleti inşası" sürecinin başlaması olarak yansıtılmaya çalışılmaktadır. Mahmut Abbas ve Filistin yönetimi İsrail ile FKÖ arasında ikili müzakerelerin sekteye uğramasıyla birlikte Oslo Antlaşması'nın neticesinde kurulan Filistin yönetiminin meşruiyeti ve işlevselliğini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu düşünmektedir. Buna cevaben Mahmut Abbas ve Ramallah yönetimi ikili müzakerelerin askıya alınmasına bir yanıt olarak uluslararası platformlara (Birleşmiş Milletler gibi) başvurarak Filistin devletine meşruiyet kazandırmaya çalışılmaktadır. Aslında bu strateji 2012'den bu yana sürdürülmektedir.⁶

Ramallah yönetimi Hamas'a karşı atılan bu adımı dış politikada izlenen stratejinin mütemmimi olarak yansıtılmaya çalışılmaktadır. Nitekim FKÖ Genel Sekreteri Saeb Erekat 23 Aralık 2018'de yaptığı açıklamada Filistin Yasama Meclisinin feshedilmesi kararı hakkında "Yönetim merhalesinin tamamlanıp devlet merhalesine geçilmesi hedeflenmektedir" demiştir. Erekat bu kararın FKÖ'ye bağlı Filistin Ulusal Meclisi ve Fetih Devrimci Konseyi'nin aldığı kararlara paralel olduğunu savunarak Hamas'ı siyasi bölünmüşlüğü pekiştirmeye çalışılmakla suçlamıştır.⁷ Oslo Antlaşması'nın mirası olarak görülen Filistin Yasama Meclisinin feshedilmesi "devlet inşası" stratejisinin bir parçası şeklinde yansıtılsa da alınan bu kararın Filistin siyasetindeki iç çatışmanın devamı niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

Buna karşın karara en büyük tepki Yasama Meclisinden gelmiştir. Meclis Başkanı Aziz Duveyk alınan bu kararı anayasal darbe olarak nitelendirmiştir.

6. Grant Rumley ve Amir Tibon, *The Last Palestinian: The Rise and Reign of Mahmoud Abbas*, (Prometheus Books, New York: 2017), s. 172-177.

7. Saeb Erekat, «عريقات، حل التشريعي لإنهاء مرحلة السلطة والانتقال إلى الدولة»، Quds Netç 23 Aralık 2018, goo.gl/f7WDaf, (Erişim tarihi: 21 Ocak 2019)

Duveyk Ağustos 2006'dan bu yana Meclisteki ofisine giremediğini söyleyerek Mahmut Abbas'ı Meclisi devre dışı bırakmakla suçlamıştır.⁸ Nitekim 26 Aralık 2018'de Ramallah'ta bulunan Filistin Yasama Meclisindeki başka bazı milletvekilleriyle beraber karara itiraz etmek için basın toplantısı düzenlemek isteyen Duveyk'in şehre ulaşmasını Filistin güvenlik birimleri engellemiş, yarım saatlik bir bekletmenin ardından el-Halil şehrine dönmesine izin vermiştir.

Bu kararla kendisinin hedef alındığını düşünen Hamas kararı şiddetle kınayarak bunu tamamen siyasi bir adım olarak nitelendirmiştir. Anayasa Mahkemesini zaten gayrimeşru gören Hamas kararın anayasal veya hukuki hiçbir kıymeti olmadığını öne sürmüştür. Yasama Meclisindeki Hamas grubu ise 26 Aralık 2018'de Gazze'de bulunan Meclisin ek binasında toplanarak kararı protesto etmiştir.

Hamas'ın dışında FKÖ bünyesinde bulunan Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC), Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi (FDHKC) ve Filistin Halk Partisi de kararı kabul etmemiştir. Nitekim son zamanlarda Abbas ile arası açılan FHKC ve FDHKC, FKÖ'nün Merkezi Konseyinin son iki toplantısına ve FKÖ Filistin Ulusal Meclisi toplantısına katılmaktan imtina etmiştir.⁹ Öte yandan birçok Filistinli anayasa hukukçusu kararın hukuksuz olduğunu savunmuştur. Örneğin Filistin Anayasa Yazma Komisyonu Başkanı ve Necah Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Ahmed Mübarek Halidi yaptığı değerlendirmede kararı gayrimeşru olarak nitelendirerek Geçici Filistin Anayasası'na göre Filistin Yasama Meclisinin mevcut döneminin ancak yeni seçilen Meclis üyelerinin yeminlerini ettikten sonra biteceğini vurgulamıştır.¹⁰ Filistin Yüksek Yargı Konseyinin eski Başkanı Sami Sarsur da benzer değerlendirmelerde bulunmuştur.

8. «عزيز دويك، حل المجلس التشريعي غير قانوني ولا نستجيب لأمن السلطة»، The Palestinian Information Center, 26 Aralık 2018, goo.gl/qVPcu5, (Erişim tarihi: 20 Ocak 2019).

9. Muhsin Salih, «انعكاسات حل المجلس التشريعي على البيئة السياسية الفلسطينية»، TRT Arapça, 31 Aralık 2018, goo.gl/sj781x, (Erişim tarihi: 20 Ocak 2019).

10. Ahmed Mübarek Halidi, «رأي استثنائي في حل المجلس التشريعي»، Al-Zaytouna Center for Studies and Consultations, 26 Aralık 2018, goo.gl/tiBa16, (Erişim tarihi: 20 Ocak 2019).

KARARIN FİLİSTİN İÇ SİYASETİNE MUHTEMEL ETKİLERİ NELERDİR?

Milli mutabakat olmadan tek taraflı olarak alınan Filistin Yasama Meclisinin feshedilmesi kararının Filistin'in iç bölünmesini derinleştireceği, Filistin siyasi sistemine büyük zararlar vereceği ve Abbas sonrası dengeleri etkileyeceği düşünülmektedir.

Mahmut Abbas'ın açıkladığı bu kararın 2007'den bu yana yaşanan Filistin bölünmüşlüğüne daha da derinleştireceğine inanılmaktadır. Hamas ile Fetih arasında yaşanan ayrılık 2006'da Hamas'ın Gazze ve Batı Şeria'da düzenlenen genel seçimleri kazanması ve 2007'de yaşanan iç çatışmanın neticesinde Fetih'i Gazze'den ayrılmaya zorlamasıyla başlamıştır. 2006 seçimlerinin sonuçlarını kabul etmeyen Abbas 2007'de yaşanan Hamas-Fetih çatışmasının ardından hem Gazze'de hem de Batı Şeria'daki Hamas'ın varlığına yönelik operasyonlar gerçekleştirmiştir. İki taraf arasında yaşanan siyasi bölünmüşlüğü sonlandırmak için birçok girişimde bulunulmuştur. Mayıs 2011'de Mısır'da, Şubat 2012'de Katar'da iki taraf arasında görüşmeler düzenlenmiştir. Haziran 2014'te taraflar anlaşma imzalamış, birlik hükümeti kurulması, hem genel hem de başkanlık seçimlerinin yapılması konusunda mutabık kalınmıştır. Fakat bu anlaşmalar hayata geçirilememiştir. En son Ekim 2017'de Mısır'ın başkenti Kahire'de iki taraf arasında uzlaşma anlaşması imzalanmış fakat bu da bir önceki anlaşmalarda olduğu gibi uygulanamamıştır.

Atılan bu adım Hamas ile Fetih arasındaki güvensizliği artıracak ve aralarındaki krizi daha da derinleştirecektir. Nitekim Abbas'ın arkasında olduğu bu karar Hamas tarafından kendisine ve kendi siyasi meşruiyetine karşı atılmış bir adım olarak değerlendirilmiştir. 2014 ve 2017'de varılan uzlaşma anlaşmalarında yürütmeden (başbakanlıktan) feragat eden Hamas yasamadan çıkartılmasıyla da mevcut siyasi sistemin tamamen dışında bırakılacağı kaygısını taşımaktadır. Dolayısıyla konuyu siyasi geleceği için hayati gören Hamas'ın karara direnmesi ve karşılık vermesi beklenmektedir.

Kararı müteakip Fetih Hareketi Merkez Komitesinin FKÖ çatısı altındaki gruplar ile bağımsız kişiler-

den oluşacak yeni bir hükümetin kurulması yönünde tavsiye kararı alması¹¹ derinleşen krizin bir tezahürüdür. Bu kararla beraber Fetih ve Abbas yönetimi "birlik hükümeti"nden vazgeçip Fetih kontrolünde bir hükümet kurmayı hedeflediğini ilan etmiştir.

Tek taraflı alınan bu kararın Filistin'in siyasi sistemine büyük zararlar vereceği düşünülmektedir. Bununla beraber Filistin siyasi sistemi anayasal bir krize sürüklenmiştir. Bir yandan Yasama Meclisi devre dışı bırakılırken 2006'dan bu yana ne başkanlık ne de parlamento seçimi düzenlenebilmiştir. Bundan dolayı Mahmut Abbas başta olmak üzere Filistin siyaset sahnesindeki bütün aktörlerin meşruiyeti sorgulanır hale gelmiştir. Hukuki zemini tartışılan böyle bir kararın tek taraflı alınmasıyla yaşanan siyasi ve anayasal krizden bir çıkış olmayacağı da ortadadır.

Öte yandan Filistin Yasama Meclisinin feshedilmesi kararıyla beraber gündeme gelen genel seçim ve başkanlık seçiminin ancak Hamas ve Fetih'in birliği ve mutabakatı içinde gerçekleşmesi mümkün olabilir. Zira Mahmut Abbas veya Ramallah yönetimi parlamento seçimlerini tek taraflı ilan ettiği takdirde Hamas'ın fiili olarak yönettiği Gazze'de seçimlerin uygulanması pek mümkün görünmemektedir. Böyle bir senaryoda sadece Batı Şeria'da düzenlenecek seçimler Filistin siyasi bölünmüşlüğüne artıracak ve hatta bu bölünmüşlüğe siyasi "meşruiyet" kazandıracaktır. Şimdiye kadar Hamas-Fetih ihtilafı aynı siyasi sistemde bir bölünmüşlük olarak devam etmiştir. Fakat bu adım Gazze ve Batı Şeria'da ayrı siyasi temsile dayanan farklı siyasi sistemlerin oluşmasına yol açabilir.

Yaşanan bu gelişmeler Abbas sonrası dönemin seyrini de belirleyecektir. Filistin Yasama Meclisinin feshedilmesinin doğrudan sonuçlarından birisi Geçici Anayasa gereği Meclis Başkanı Aziz Duveyk'in Filistin devlet başkanlığına vekalet etmesinin engellenmesidir. Zira Filistin Esas Kanunu'nun 37. maddesine göre başkanlık makamı boşaldığı takdirde yerine geçici olarak Meclis başkanı görevi üstlenecektir. Nitekim Batı Şeria'da Hamas'ı temsilen Meclise seçilen Duveyk'e ve

11. "Filistin Başbakanı Yetkilerini Devlet Başkanı Abbas'a Bıraktı", Anadolu Ajansı, 28 Ocak 2019.

Hamas milletvekillerine yönelik uzun zamandır Filistin güvenlik birimleri tarafından tecrit politikası uygulanmaktadır. Dolayısıyla anayasal süreci bertaraf eden bu adım Hamas'ı Abbas'ın halefini belirleme sürecinde devre dışı bırakmıştır.

Bununla beraber Abbas'ın son zamanlarda attığı adımlarla daha fazla otoriterleştiği görülmektedir. Abbas son yıllarda hem Fetih'in içinde hem de FKÖ bünyesinde dar bir kliğe dayanarak kendi kişisel otoritesini tahkim etmeyi başarmıştır. Diğer yandan atılan bu adımlar Abbas'ın kişisel gücünü konsolide etmesinin yanı sıra onun etrafında bulunan ve çoğu güvenlik teşkilatının liderlerinden oluşan dar bir çevrenin nüfuzunu artırmakta ve Fetih hareketini üçüncü plana düşürmektedir.

Hamas ve Fetih'in mutabakatı olmadan genel seçim veya başkanlık seçimi yapılamayacağı dikkate alındığında Meclisin feshedilmesiyle beraber Abbas sonrası dönemin belirleyici parametrelerinin Abbas'ın etrafındaki kliğin elinde kaldığı söylenebilir. Bu çevrelerin Tel Aviv ile yakın ilişkileri olduğu dikkate alındığında ise İsrail'in Abbas sonrası dönemde Filistin siyasetinin şekillendirilmesinde etkili bir rol oynayacağı öngörülebilir.

SONUÇ

Filistin Yasama Meclisinin feshedilmesi kararının hukuki bir zemininin olup olmadığı tartışmalarının yanı sıra Filistin iç krizini derinleştireceği de düşünülmektedir. Mahmut Abbas'ın başkanlık ettiği Ramallah yönetiminin aldığı ve hemen hemen Filistinli bütün tarafların reddettiği bu karar Filistin'in siyasi ve coğrafi bölünmüşlüğüne pekiştirecek ve zaten kı-

rılan olan Filistin siyasi sistemini daha da zayıflatacaktır. Bu kararlar Filistin siyasetini uzlaşıdan uzaklaştıracak bir adım daha atılmıştır.

Hamas hem bu karara hem de muhtemel seçim ilanına direnecektir. ABD ve İsrail'in de baskıları karşısında gelecekle ilgili endişeleri artan Ramallah yönetimi ve Başkan Abbas'ın ise Hamas'ın taleplerine karşı geri adım atması çok düşük bir ihtimaldir. Abbas'ın tek taraflı hareket ederek Yasama Meclisinin yetkilerini Fetih'in kontrolünde bulunan FKÖ Ulusal Meclisine devretme veya Gazze olmadan seçime gitme senaryoları Gazze ve Batı Şeria'da ayrı siyasi sistemlerin oluşmasına yol açabilir. Böyle bir gelişme ABD'nin mutlak desteğini arkasına alan İsrail'in Filistin davasını tasfiye çabalarını çok daha kolaylaştıracaktır.

Bu kararlar Ramallah yönetimi ve Abbas'ın Hamas'ı cezalandırmaya devam edeceği görülmektedir. Yasama Meclisini feshetmesinden sonra Abbas'ın atabileceği bir sonraki adım Hamas'ı gayrimeşru bir aktör ve Gazze'yi isyancı bir bölge olarak ilan etmesidir. İsrail bu durumdan yararlanarak Gazze'ye yönelik tecrit politikasını sürdürürken demokratik meşruiyeti tartışmalı hale gelen ve "bütün topraklarını kontrol edemeyen" Ramallah yönetimine rağmen Batı Şeria'da oldubittilerle yeni gerçeklikler oluşturmaya devam edecektir. Gazze ve Kudüs'te kontrol sağlayamayan Ramallah yönetimi etkinliğini Batı Şeria'da Filistinlerin yoğun yaşadığı şehirlerle sınırlı tutmaya mahkum kalacaktır. Yetki alanı sınırlandırılmış böyle bir Filistin idaresi ise daha çok Trump yönetiminin Filistin meselesini çözmek için hazırladığı ve yakın zamanda açıklanması beklenen İsrail yanlısı plana hizmet edecektir.

